

УДК 333.48

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-35-11>

Тонкошкур М. В.

*кандидат економічних наук, доцент туризму і готельного господарства
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Кравцова С. В.

*старший викладач кафедри туризму і готельного господарства
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Tonkoshkur Maksym

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of Tourism and Hospitality

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Kravtsova Sofia

Senior Instructor at Department of Tourism and Hospitality

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ОЦІНКА ВПЛИВУ ОКРЕМИХ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА НА ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Анотація. У статті досліджуються питання сучасних аспектів функціонування туристичної сфери України. Розкриваються існуючі проблеми правового регулювання туристичної галузі, окреслюються та аналізуються практичні питання у сфері валютного регулювання та оподаткування туроператорів, турагентів та вплив на діяльність і конкурентоздатність учасників ринку. Метою статті є визначення основних тенденцій, що відбуваються в туристській галузі України, та чинників, що впливають на неї. Автори відзначають, що нормативно-правова база, яка регулює здійснення туристичної діяльності в Україні, є дуже недосконалою і потребує подальшого розвитку й удосконалення, приведення її у відповідність із міжнародно-правовими нормами, правилами і стандартами з урахуванням найкращих національних традицій правового регулювання.

Ключові слова: туризм, турагент, туроператор, закон, турист.

Вступ та постановка проблеми. Туризм є багатоаспектним соціально-економічним і культурним феноменом. Як показує досвід, розвиток туризму створює необхідні умови для підвищення рівня мобільності та зайнятості населення

країни, сприяє стабільному економічному зростанню економіки, раціональному використанню об'єктів культурної та природної спадщини. Ситуація, яка склалася в туристичній сфері останнім часом, вимагає активного пошуку

засобів подолання кризових явищ інтенсифікації виробництва туристичного продукту із забезпеченням необхідної якості. Глобальне поширення пандемії коронавірусу вкрай негативно вплинуло на всі сфери суспільного життя, у тому числі й на діяльність туристичної індустрії. Але не лише пандемія має суттєвий вплив на розвиток туризму. Надійне існування і сталий розвиток туризму можливі лише за належного правового регулювання та якісного нормативного забезпечення, яке враховуватиме та захищатиме інтереси всіх учасників ринку. Законодавство щодо туристської діяльності потребує подальшого розвитку й удосконалення, приведення його у відповідність із міжнародно-правовими нормами, правилами і стандартами з урахуванням найкращих національних традицій правового регулювання. Будь-який закон повинен мати однозначне тлумачення та сприяти розвитку галузі.

Виходячи з досвіду різних країн, можливо сказати, що успіх розвитку туризму безпосередньо залежить від того, як на державному рівні сприймається ця галузь, наскільки вона користується державною підтримкою, як держава реагує на зміни що відбуваються у світовій економіці, закріплюючи свою реакцію у відповідних нормативно-правових актах, спираючись на практичний досвід суб'єктів ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сучасного стану та особливостей розвитку туристичної галузі України присвятили свої роботи вітчизняні та зарубіжні теоретики, зокрема З.А. Атаманчук, І. Звездовська, Я. Кацемір, І. Логунцова та ін.

Тим не менше слід зазначити, що детального вивчення потребують проблемні питання взаємовідносин сторін галузі, а саме «турист – турагент/туроператор», «турист – держава», «турагент/туроператор – держава».

Метою даної роботи є визначення основних тенденцій, що характеризують особливості розвитку туристської галузі України, та чинників, що впливають на неї. Для досягнення мети необхідно розглянути практичні проблемні питання, що виникають у суб'єктів ринку під час провадження своєї діяльності, та запропонувати заходи, що визначають подальший розвиток туризму.

Результати дослідження. Нормативно-правова база здійснення туристичної діяльності в Україні є дуже недосконалою. Процес її формування розпочався ще у 90-ті роки минулого сторіччя під час роботи над Законом України «Про туризм», який ухвалено 15 вересня 1995 р.

Проте перша редакція Закону передбачала лише незначну систематизацію пострадянських тенденцій розвитку туризму в Україні і майже не враховувала світовий досвід розвитку туризму на той час. Об'єктами ліцензування визначалися внутрішній туризм, виїзний туризм, в'їзний туризм, самодіяльний туризм та екскурсійна діяльність. Такий підхід був незрозумілий для основних учасників міжнародного туристичного ринку, стандарти роботи яких принципово відрізнялися від прописаних на той момент в українському законодавстві.

Робота із запровадження на законодавчому рівні світових підходів до діяльності суб'єктів туристичного

ринку ускладнювалася ще й небажанням сприймати нову систему функціонування ринку представниками сфери туризму України, яких було виховано на радянському менталітеті розуміння туризму, передусім як соціогуманітарного, а не економічного явища. Тим не менше у 2003 р. було ухвалено принципові зміни до Закону України «Про туризм» [2], якими основними суб'єктами туристичного ринку визначалися туроператори та турагенти. Ухвалені зміни дали змогу ключовим туроператорам не лише зайти на вітчизняний ринок, а й поступово запровадити стандарти комплексного обслуговування туристів, запропонувавши їм «пакетний відпочинок», передусім на закордонні курорти. Зручність купівлі турпакета швидко оцінили вітчизняні туристи, забезпечивши значне зростання виїзного туризму. Проте головним недоліком таких змін стало суттєве зменшення попиту на внутрішній туризм, суб'єкти якого не готові були конкурувати із закордонними курортами ні за рівнем обслуговування, ні за комфортністю надання комплексного пакету послуг. На жаль держава дуже повільно реагувала на таку ситуацію як своїми діями, так бездіяльністю, фактично заливши внутрішній туризм без шансів на активний розвиток. Законодавство, яке не змінено й досі, не вимагало від представників турбізнесу приділяти хоча б якусь обов'язкову увагу питанням просування внутрішнього туризму серед потенційних туристів.

Аналізуючи діяльність турпідприємств, передусім туроператорів, варто зазначити, що основний напрям їхньої роботи – це виїзний туризм. На основі аналізу статистичних довідок щодо роботи туроператорів спостерігається зменшення частки внутрішніх туристів у структурі продажів: так, якщо у 2016 р. питома вага внутрішнього туризму становила понад 15%, то в 2018 р. цей показник зменшився майже втричі (табл. 1).

У Законі України «Про туризм» внутрішній туризм визначено як пріоритетний, жодної конкретної підтримки у підзаконних документах та нормативних актах не розроблено і не втілено у життя.

Суттєвими перепонами розвитку внутрішнього туризму є наявні норми чинного Податкового законодавства.

Ст. 4 п 4.1.8 Податкового кодексу України [1] передбачає нейтральність оподаткування – установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків. Під час укладання договорів на туристичне обслуговування визначено три сторони: туроператор, турагент, турист. Згідно з умовами договору, Турагент/Туроператор виступає як посередник між Туристом, з одного боку, і транспортними, страховими компаніями, готелями й іншими підприємствами, установами – з іншого. Таким чином, фактично замовником та отримувачем послуг від вищенаведених суб'єктів діяльності є фізична особа – турист. Згідно зі ст. 1 абз. 8 Закону «Про туризм», місце надання туристичних послуг – країна, на території якої безпосередньо надаються туристичні послуги. Якщо турист здійснює подорож за кордон, надавачами послуг є нерезиденти та місце постачання таких послуг знаходиться

Таблиця 1

Питома вага внутрішнього та виїзного туризму у діяльності туроператорів України

Напрямок туризму	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	кількість, тис осіб	питома вага, %	кількість, тис осіб	питома вага, %	кількість, тис осіб	питома вага, %
внутрішній	314	15,3	158	6,3	186	5,6
виїзний	1740	84,7	2348	93,7	3148	94,4

Джерело: складено за [3]

за межами митної території України. Згідно зі ст. 185.1, об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 Податкового кодексу. Ст. 186.4 ПКУ [1] визначає, що місцем постачання послуг є місце реєстрації постачальника (нерезидента). Таким чином, для оподаткування податком на додану вартість вищевказаних послуг операцій відсутній об'єкт оподаткування.

У разі коли турист здійснює подорож по Україні, надавачами послуг є резиденти (готелі, перевізники, інші підприємства), місце постачання таких послуг знаходиться на митній території України. Таким чином, під час формування внутрішніх турів ПДВ стає додатковим тягарем для вітчизняного виробника туристичних послуг і збільшує остаточну вартість турпродукту, зменшуючи його конкурентоздатність порівняно з аналогічними виїзними турами.

Але необхідно зазначити, що 23 грудня 2020 р. набув чинності Закон України від 04.11.2020 № 962-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки культури, туризму та креативних індустрій». Закон передбачає, що протягом 2021–2022 рр. застосовуватиметься знижена ставка ПДВ у розмірі 7% до операцій із постачання послуг із тимчасового розміщення (проживання), що надаються готелями та подібними закладами.

Проте не лише питання розвитку загальних напрямів туризму майже не мають практичного нормативно-законодавчого забезпечення. Доволі невизначеними є й стосунки суб'єктів туристичної діяльності: туроператорів і турагентів. Закон України не визначає чітких правил взаємодії туроператорів та турагентів, їхніх прав, обов'язків та відповідальності перед туристами, так саме як і туристів перед організаторами поїздок.

Ліцензійні умови провадження туристичної діяльності затверджувалися зі значним запізненням. Так, уперше Ліцензійні умови провадження туроператорської та турагентської діяльності (тобто правила роботи, які офіційно регламентують особливості взаємин суб'єктів туристичного ринку) було затверджено влітку 2007 р., через 3,5 роки після того, як фактично на українському туристичному ринку почали свою діяльність туроператори та турагенти. Більше того, Ліцензійні умови саме в такій редакції продовжували існувати і після 2010 р., коли ліцензування турагентської діяльності було скасовано. Запізнення з адаптацією нормативно-законодавчих актів до реалій туристичного ринку є однією з ключових проблем функціонування сфери туризму в Україні. Так, наприклад, лише 22 травня 2019 р. до чинних сьогодні Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності (від 11 листопада 2015 р.) було внесено зміни щодо збільшення відповідальності туроператорів за несвоєчасне інформування туристів про зміни у розкладі чартерних рейсів. Відбулося це тільки через рік після того, як у літній сезон 2018 р. вітчизняний туристичний ринок опинився майже у стані колапсу у зв'язку з неможливістю одного з найбільших туроператорів («Джоін Ап») забезпечити своєчасне виконання заявлених чартерних рейсів. По суті, на той момент туристи та турагенти залишилися один на один із проблемами, які було викликано прорахунками туроператора. Але на законодавчому рівні відповідальність туроператора за це була майже відсутня. Туристи, своєю чергою, також понесли певні фінансові втрати не лише через проблеми туроператора, а й через відсутність обов'язкового страхування фінансових ризиків у туризмі, хоча саме цей вид страхування набуває особливого значення. Так, наприклад, поїздка до Єгипту

вимагає обов'язкового проходження ПЛР-тесту на відсутність коронавірусної хвороби з наданням відповідної довідки під час в'їзду до країни відпочинку. Причому тестування має бути зроблено не більше ніж за 72 години до прибуття до Єгипту. У разі отримання позитивного тесту турист не зможе здійснити поїздку, але компенсація можлива тільки за наявності страховки від невіїзду. Деякі туроператори автоматично включають її до турпродукту, а деякі пропонують туристам купити такий страховий поліс додатково. Але цей вид страхування є добровільним, тому туристи, навіть розуміючи усі ризики, часто відмовляються від нього з метою економії коштів.

У разі запровадження норми про обов'язковість страхування від невіїзду страхові компанії змогли б оптимізувати свої послуги в межах такого пакету, зменшивши їх вартість, зважаючи на масовість попиту на таку послугу. Окрім того, страхування від невіїзду можна також розглядати і в іншому аспекті. Ризик банкрутства туроператорів, особливо в умовах пандемії, значно збільшився, але дієвого захисту туристів на випадок банкрутства туроператорів не передбачено. Ст. 15 Закону України «Про туризм» регламентує необхідність наявності фінансового забезпечення здійснення туроператорської діяльності. Проте розмір у 20 тис. євро для міжнародного туризму є суто символічним, оскільки річні обсяги продажів великих туроператорів можуть вимірюватися десятками або сотнями мільйонів євро. Нині існують пропозиції щодо збільшення фінансового забезпечення туроператорів і доведення його до 5–10% від річного обсягу. Природно, що такі пропозиції не знайдуть підтримки туроператорів, але під час світової кризи, спричиненої пандемією коронавірусу, виведення навіть незначного відсотку коштів з обороту туроператорів може призвести до призупинення їхньої діяльності або навіть банкрутства.

Саме в такій ситуації страхування від невіїзду набуває додаткового значення, адже може передбачати компенсації за скасування поїздки не тільки за звичним переліком причин, таких як хвороба туриста, його смерть або близької людини, стихійні лиха, виклики до суду тощо, а й застосовуватися у разі неможливості здійснення туристичної поїздки з вини туроператора, у тому числі у разі банкрутства.

Ще один аспект, що потребує окремої уваги, – ціноутворення на пакетні тури за кордон. Зрозуміло, що послуги, які туроператори включають до тур пакетів, – це переважно послуги закордонних партнерів, які вимагають розрахунок у валюті. Але в Україні заборонено розраховуватися валютою за отримані товари та послуги, тому туроператори вимушені наводити ціни як у валюті (для зручності сприйняття), так і у гривні. При цьому курс, який закладають туроператори, зазвичай вище, ніж курс НБУ чи ринковий обмінний курс. Цей доволі суперечливий підхід уже неодноразово підпадав під критику. З одного боку, туроператорів можна зрозуміти: у завищений курс вони закладають певні ризики валютних коливань. Але, з іншого боку, відповідно до умов договорів з турагентами та туристами, на оплату за вказаним курсом туроператори надають один-два банківські дні, фактично за такий час, навіть в умовах українських реалій, суттєві валютні коливання спостерігатися не будуть. Отже актуальним постає питання: чому туроператори намагаються використовувати валютний курс у середньому на 5% вищий за курс НБУ? Або вони таким чином перестраховуються на випадок власної нерозторопності у розрахунках з іноземними партнерами, або це додатковий прихований заробіток.

Незважаючи на той факт, що така проблема існує вже багато років, тільки у грудні 2020 р. Антимонопольний

комітет України ухвалив рішення щодо незаконності використання туроператорами власного обмінного курсу, оскільки дії туристичних операторів, у першу чергу найбільших за обсягами наданих туристичних послуг, мають ознаки порушення Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» у вигляді розповсюдження інформації, що вводить в оману.

Проте питання ціноутворення та умов оплати заброньованих турів не обмежується валютним курсом. Майже всі туроператори пропонують розстрочку в оплаті послуг. При цьому часто трапляється така ситуація, коли умови оплати та санкції за анулювання турів суперечать один одному. Так, наприклад, туроператор «ТУІ» пропонує дуже вигідні умови попереднього бронювання напрямку Туреччина на літній сезон 2021 р., передбачається передплата у розмірі лише 10% від вартості туру, остаточна оплата – за 14 днів до початку туру. Проте у разі ануляції туру за 14 днів розмір ануляції витрат туроператора становить 30%. Така ситуація є доволі небезпечною, оскільки заручником ситуації стає турагент.

По суті, пропозиція туроператора орієнтована на туриста, а відповідальність за дисципліну оплати послуг покладена на турагента.

Саме такий підхід на початку пандемії створив чимало труднощів для туристів і турагентів. Туристи, які замовляли тури на літній сезон 2020 р. на умовах раннього бронювання з передплатою 10–30%, опинилися перед складним вибором за два тижні до вильоту. Незважаючи на те що туроператори розуміли неможливість надання послуг, вони вимагали повної оплати турпакета за 14 днів, погрожуючи анулювати тур із застосуванням фінансових санкцій. Як альтернатива пропонувалося підписання додаткових умов із замороження авансових коштів на доволі суперечливих умовах. Туроператори скористалися недосконалістю законодавства, фактично скасовуючи тури (у зв'язку з форс-мажорними обставинами) за декілька днів до вильоту, коли або було отримано повну оплату за тур, або заморожено кошти на невизначений строк. Зрозуміло, що і туроператори на початку пандемії опинилися у доволі складному становищі, але це черговий раз підкреслює недосконалість вітчизняного законодавства у сфері туризму і незахищеність усіх учасників туристичного ринку.

Важливим аспектом успішного функціонування туристичного ринку є успішність діяльності окремих його учасників. Проте взаємини туроператорів і турагентів через призму оподаткування вимагають систематизації та впорядкування. Турагент – це посередник, який продає кінцевому споживачеві, тобто туристу, турпродукт, створений туроператором. Іншими словами, свої послуги

турагент надає саме туроператору, а не туристу. Своєю чергою, туроператор за отримані від турагента послуги з продажу туру сплачує останньому винагороду, яку зазвичай закладено у вартість туру. Розмір винагороди може відрізнятися, але в середньому становить 9–14% від вартості туру.

Зазвичай турагент – це представник малого бізнесу, для якого максимально прийнятною є робота за спрощеною системою обліку та оподаткування. Серед видів діяльності, які можуть бути віднесені до II групи єдиного податку, Державна фіскальна служба України, серед іншого, визначає такі види діяльності за КВЕД, як 79.11 «Діяльність туристичних агентств» та 79.90 «Надання інших послуг бронювання та пов'язана із цим діяльність», але представники II групи єдиного податку можуть надавати свої послуги або населенню, або платникам єдиного податку. Туроператори як компанії, що працюють на загальній схемі оподаткування, для отримання послуг платників єдиного податку II групи можуть використовувати лише кошти із власного прибутку. У разі якщо туроператори планують відносити до своїх витрат комісійні, сплачені турагентам, вони мають вимагати від турагентів – платників єдиного податку роботи на III групі оподаткування.

Проте на ринку вже встановлено свій порядок співпраці туроператорів і турагентів, в якому фактично турагент сплачує туроператору тільки транзитну суму відповідно до рахунку. Сума комісії утримується турагентом автоматично з коштів, що сплачуються туристом за заброньований тур. Незважаючи на видиму зручність, така система має певні недоліки.

По-перше, це створює передумови для недобросовісної конкуренції серед агентів за ціновим показником шляхом надання невиправданих знижок. Фактично знижки, які пропонують агенти туристам, можуть бути надані виключно з комісійної винагороди. У такій ситуації не тільки зменшується заробіток турагента, це також суттєво впливає на якість послуг, адже, надаючи значні знижки, турагенти зазвичай не намагаються надати максимальне інформаційне забезпечення туру, обмежуючись мінімумом, визначеним законодавством. Відповідно, і туристи часто залишаються незадоволені своїм відпочинком, оскільки їхні очікування, недостатньо якісно сформовані турагентом, можуть не відповідати реальному рівню обслуговування під час поїздки.

По-друге, агенти отримують можливість для ухиляння від сплати податків, адже на третій групі агент як єдиний податок має сплачувати певний відсоток від свого доходу, тобто розміру комісійної винагороди. Причому зменшення доходу за рахунок знижок не передбачає авто-

Турція (пляжний віддых)	<p>Сезон "Лето 2021" (дата начала тура 01.04.2021-31.10.2021)</p> <p>1) Предоплата не менее 10% в течение 2х дней* с момента подтверждения</p> <p>2) Полная оплата за 14 дней до вылета**</p>	<p>Минимальный****размер компенсации затрат Туроператора при аннуляции тура:</p> <p>С момента подтверждения - 10% от стоимости тура (при бронировании с 14.12.2020-31.12.2020 - 0% от стоимости)</p> <p>14-8 суток до начала тура - 30% от стоимости тура</p> <p>7-4 суток до начала тура - 50% от стоимости тура</p> <p>3 и менее суток до начала тура - 100% от стоимости тура</p>
-------------------------	--	--

Рис. 1. Інформація щодо умов бронювання, оплати та ануляції послуг туроператора «ТУІ»

Джерело: <http://agent.tui.ua/partnership/payment-rules/payment-tours/>

матичне зменшення розміру податку. Тим не менше турагенти користуються такою нагодою і часто зменшують оподаткований дохід.

Вирішення вищезазначеної проблеми можливо за умови введення норми обов'язкового перерахування турагентом туроператору всієї вартості туру з подальшою виплатою туроператором турагенту (наприклад, раз на місяць) накопиченої комісійної винагороди. Такий підхід унеможливить ухиляння від сплати податків за рахунок зменшення суми оподаткованого доходу, а також значно зменшить бажання агентів надавати знижки, оскільки в такому разі потрібно буде додавати власні кошти на перерахунок туроператору повної суми туру та очікувати певний час їх повернення.

Висновки. Підсумовуючи, необхідно підкреслити, що, незважаючи на кризові чинники, туристична індустрія

повинна знаходити нові варіанти підтримки попиту на свої послуги задля успішного функціонування. Для того щоб туризм відновився після кризи, його слід реанімувати впровадженням різного роду новацій. Зробити це можна багатьма шляхами. Але основними мають стати державна підтримка туризму та підприємницьких ініціатив у даній сфері, поліпшення сервісу, зокрема у сфері гостинності. Законодавство щодо туристської діяльності потребує подальшого розвитку й удосконалення, приведення його у відповідність із міжнародно-правовими нормами, правилами і стандартами з урахуванням найкращих національних традицій правового регулювання. Будь-який закон повинен мати однозначне тлумачення та сприяти розвитку галузі, ураховуючи інтереси всіх її суб'єктів. Особливу увагу слід приділити податковому законодавству у сфері оподаткування ПДВ та валютному регулюванню.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
2. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.01.2021).
3. Довідка за результатами опрацювання статистичних звітів туроператорів / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. 2018 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=a1f25ec4-d349-45e5-8dc0-b1805e7e41bc&title=DovidkaZaRezultatamiOpratsiuvanniaStatistichnikhZvitivTuroperatorivZa2018-Rik> (дата звернення: 03.01.2021).
4. Атаманчук З.А. Формування мережевої туристичної індустрії як форма глобальної інтеграції країн. *Електронний журнал*. 2019. № 10. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/6> (дата звернення: 03.01.2021).
5. Звездовська І. Туристичний сезон – 2020: аналіз, прогноз і трохи оптимізму. URL: <https://thepage.ua/ua/exclusive/turistichnij-sezon-2020-analiz-prognoz-i-trohi-optimizmu> (дата звернення: 21.01.2021).
6. Кацемір Я.В. Соціально-економічні чинники розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 52–2. С. 7–11.
7. Логунцова І.В. Индустрия туризма в условиях пандемии коронавируса: вызовы и перспективы. *Государственное управление: Электронный вестник*. 2020. № 80. С. 49–65.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010) Podatkovyj Kodeks of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 03 January 2021).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995): Law of Ukraine «Pro turyzm». Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 03 January 2021).
3. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torghivli ta sil's'kogo gospodarstva Ukrainy (2018) Dovidka za rezul'tatamy opracjuvannja statystychnykh zvitiv turoperatoriv. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=a1f25ec4-d349-45e5-8dc0-b1805e7e41bc&title=DovidkaZaRezultatamiOpratsiuvanniaStatistichnikhZvitivTuroperatorivZa2018-Rik> (accessed 04 January 2021).
4. Atamanchuk Z.A. (2019) Formuvannja merezhevoji turystychnoji indus'triji jak forma g'lobal'noji intehraciji krajn (electronic journal), no. 10, pp. 49–63. Available at: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/6> (accessed 03 January 2021).
5. Zvezdovska I. (2020) Tourist season-2020: analysis, forecast and a little optimism. URL: <https://thepage.ua/ua/exclusive/turistichnij-sezon-2020-analiz-prognoz-i-trohi-optimizmu> (accessed 21 January 2021).
6. Katsemir Ya.V. (2020) Socio-economic factors of domestic tourism development in Ukraine. *Black Sea Economic Studies*, issue 52-2, pp. 7–11.
7. Loguntsova I.V. (2020) The tourism industry in the context of the coronavirus pandemic: challenges and prospects. *Public administration: Electronic bulletin*, issue 80, pp. 49–65.

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ НОРМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА НА ПРАКТИЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СФЕРЕ ТУРИЗМА

Аннотация. В статье исследуются вопросы современных аспектов функционирования туристической сферы Украины. Раскрываются существующие проблемы правового регулирования туристической отрасли, определяются и анализируются практические вопросы в сфере валютного регулирования и налогообложения туроператоров, турагентов и его влияние на деятельность и конкурентоспособности участников рынка. Цель статьи – определение основных тенденций, происходящих в туристской отрасли Украины, и факторов, влияющих на нее. Авторы отмечают, что нормативно-правовая база, регулирующая осуществление туристической деятельности в Украине, очень несовершенна и требует дальнейшего развития и совершенствования, приведения в соответствие с международно-правовыми нормами с учетом национальных традиций правового регулирования.

Ключевые слова: туризм, турагент, туроператор, закон, турист.

**ASSESSMENT OF THE INFLUENCE OF CERTAIN LEGISLATION REGULATIONS
ON PRACTICAL ACTIVITIES IN THE FIELD OF TOURISM**

Summary. The article examines the issues of modern aspects of the functioning of the tourism sector in Ukraine. Reveals the existing problems legal regulation of the tourism industry are identified and analyzed practical issues in the field of currency adjustable and taxation of tour operators, travel agents and its impact on the operations and competitive market participants. The aim of the article is the determination the basic tendencies and the tourist industry of Ukraine and the factors influencing it. Based on the experience of different countries, it is possible to say that the success of the development of tourism is directly dependent on the order both at the state level, perceived this sector, as it enjoys public support, how the government responds to the changes occurring in the global economy, securing his reaction to the corresponding normative legal acts, based on the practical experience of subjects market. The authors note that the legal framework governing the implementation of tourist activities in Ukraine is very imperfect. Adoption of amendments 18.11.2003 to the law in Ukraine «On Tourism» from 15.09.1995 entailed a significant decrease in demand for domestic tourism, the subjects of which were not ready to compete with foreign resorts not in terms of service level, not in terms of the comfort of providing a comprehensive package of services. According to the aforementioned law, domestic tourism is defined as a priority, but no specific support in bylaws and regulations has been developed or implemented. The authors emphasize that today there is no doubt about the need for serious rational changes in the current legislation regulating the tourism industry, which should ensure the functioning and overcoming the crisis. The regulatory framework requires further development and improvement, bringing it into line with international legal norms, rules and standards, taking into account the best national traditions of legal regulation. Any law must have an unambiguous interpretation and contribute to the development of the industry, taking into account the interests of all its subjects.

Key words: tourism, travel agent, tour operator, law, tourist.